

På vandring genom MATTEUS EVANGELIUM

På vandring genom MATTEUS EVANGELIUM

Kapitel 15, predikan av Micael Nilsson, hållen i Korskyrkan söndagen den 6 oktober 2013.

Matt 15:1-14: *Sedan kom fariseer och skriftlärda från Jerusalem fram till Jesus och sade: "Varför bryter dina lärjungar mot fädernas regler? De tvättar ju inte händerna innan de äter." Han svarade: "Varför bryter ni själva mot Guds bud för era reglers skull? Gud har sagt: Visa aktning för din far och din mor och: Den som smäddar sin far eller sin mor skall dö. Men ni påstår att om någon säger till sin far eller sin mor: Det som jag hade kunnat hjälpa dig med, det ger jag som tempelgåva, då behöver han inte visa aktning för sin far eller mor. Så sätter ni Guds ord ur kraft för era reglers skull. Hycklare, Jesaja profeterade rätt om er när han sade: Detta folk ärar mig med sina läppar, men deras hjärtan är långt ifrån mig. Fåfångt dyrkar de mig, ty lärorna de lär ut är människors bud." Sedan kallade han till sig folket och sade: "Lyssna och försök att förstå. Det är inte det som kommer in i munnen som gör människan oren. Men det som går ut ur munnen, det gör människan oren." Då gick lärjungarna fram till honom och frågade: "Vet du att fariseerna tog anstöt av vad du sade?" Han svarade: "Varje växt som inte är planterad av min himmelske fader skall ryckas upp med roten. Bry er inte om dem: de är blinda ledare för blinda. Och om en blind leder en blind, faller båda i gropen."*

Här kommer några andliga ledare från Jerusalem. De har frågor att ta upp med Jesus. Denna unge rabbin samlar stora skaror människor uppe i landets norra delar. Men han verkar ta lätt på en del av deras regler.

I sitt inledande tal angriper de dock lärjungarna. De är förstås ute efter Jesus, men deras taktik är att rikta sina anklagelser mot hans lärjungar. Kanske vill de få honom att ta avstånd från dem. Fast det har de ingenting för, för man kan kanske få en lärjunge att förneka Jesus, men man kan aldrig få Jesus att förneka en lärjunge.

Konkret handlar det här om de judiska renhetsreglerna; om handtvagningen innan man åt. Du kanske tycker att de låter som din mormor, som alltid tjatade på dig att du skulle tvätta dina händer innan du åt. Men här handlar det om mer än så. Det fanns nämligen mycket gamla traditioner, renhetslagar, som var viktiga för judarna. Huvudidén i renhetslagarna var att man inte fick orena sig genom att äta fel mat, utsätta sig för kroppslig orenhet eller komma i fysisk kontakt med orena människor.

Men dessa regler fanns inte i Bibeln. De var traditioner. Jesus väljer att svara offensivt. Han pekar på deras egen inkonsekvens. De är arga för att Jesus inte håller deras regler, men Jesus är arg för att de med sina regler sätter Guds ord ur kraft. Så tar han ett konkret exempel. Man ska hedra sina föräldrar, säger Bibeln. Ett sätt att hedra sina föräldrar på i Jesu samhälle var att man tog ekonomiskt ansvar för dem. Fast då hittade traditionsmakarna på en smart sak. Man kunde säga att man gett sina pengar till Gud, och att de därför inte längre var disponibla. Detta var ett sätt att i Guds namn komma undan sitt ansvar. Och det upprörde Jesus. Det upprörde honom att dessa människor nu ställde honom till svars för att inte följa deras regler, när deras regler ofta satte Guds ord ur kraft.

Det är inte fel med traditioner. Det är inte poängen här. Inte heller är Jesus emot att du tvättar dina händer innan maten. Men om du börjar se ner på andra för att de inte gör som du, och se dig själv som mer ren än dem som inte håller sig till dina traditioner, då handlar plötsligt frågan om något annat. Problemet uppstår nämligen när våra traditioner blir viktigare för oss än Guds ord. När vi inte längre vill lyssna till Bibeln för att vi inte får ihop den med våra traditioner gör vi oss okänsliga för Guds närvaro. Vad annars ska man säga om dessa ledare som står ansikte mot ansikte med Guds son, men bara är arga för att han inte bryr sig om deras traditioner. Och nu... Nu vaknar också Petrus till liv. Lyssna:

På vandring genom MATTEUS EVANGELIUM

Vers 15-17: *Petrus bad honom förklara liknelsen för dem. Jesus sade: "Har inte heller ni fattat något ännu? Förstår ni inte att allt som kommer in i munnen hamnar i magen och töms ut på avträdet? Men det som går ut ur munnen kommer från hjärtat, och det gör människan oren. Ty från hjärtat kommer onda tankar, mord, äktenskapsbrott, otukt, stöld, mened, förtal. Det är detta som gör människan oren. Men att äta utan att ha tvättat händerna, det gör inte människan oren."*

Det är alltså inte bara de judiska ledarna som får problem här. Petrus var också en gång en liten judisk pojke som lärt sig att han måste tvätta händerna innan maten. Så han ber Jesus att förklara lite till. Då gör Jesus det. Han förklarar att det inte är maten som gör en människa oren. Inte det som går in i munnen utan det som kommer ut ur den. Inte vad du äter utan vad du säger. Vad är så svårt med det, undrar vi. Men nu ska du få höra. Detta var en mycket svår fråga för Petrus. Så svår att Gud måste ge honom en syn lite längre fram, i Apg 10, för att Petrus skulle förstå att det inte är vad man äter utan vem man tror på som gör hjärtat rent. Och då förstår han. Fast bara ett litet tag, för i Galaterbrevet skriver Paulus att Petrus glömt läxan. När det kom några judar från Jerusalem till kyrkan i Antiokia ville Petrus nämligen inte äta med hedningarna längre, så Paulus får tala honom till rätta. Med andra ord fick Jesus förklara detta många gånger för Petrus, för om mamma nu en gång lärt dig att du skulle tvätta händerna innan du äter hjälper det ibland knappt om Gud själv säger något annat. Och inför allt detta måste jag le, och älska Petrus. För vem av oss känner inte igen oss i honom. Det är svårt nog att lära sig något, men att lära om är ännu svårare. Det nya livet sitter i hjärtat, men det gamla finns ofta kvar i ryggmärgen, och vi går så lätt tillbaka till vårt gamla sätt att tänka.

Vers 21-28: *Därifrån drog sig Jesus undan till området kring Tyros och Sidon. En kanaaneisk kvinna från dessa trakter mötte honom och ropade: "Herre, Davids son, förbarma dig över mig! Min dotter plågas svårt av en demon." Han gav henne inget svar. Då gick hans lärjungar fram och bad honom: "Säg åt henne att ge sig i väg, hon går ju bakom oss och ropar." Han svarade: "Jag har inte blivit sänd till andra än de förlorade fåren av Israels folk." Men hon kom och föll ner för honom och sade: "Herre, hjälp mig." Han svarade: "Det är inte rätt att ta brödet från barnen och kasta det åt hundarna." – "Nej, herre", sade hon, "men hundarna äter ju smulorna som faller från deras herrars bord." Då sade Jesus till henne: "Kvinna, din tro är stark, det skall bli som du vill." Och från den stunden var hennes dotter frisk.*

För några veckor sedan läste vi den här texten i vår husgrupp. Plötsligt började alla att undra var de egentligen befann sig. Ingen visste riktigt var han eller hon var. Nu består vår grupp mest av allt äldre vänner, men det var inte riktigt så illa att ingen av oss visste att vi var hemma hos Lars-Erik och Eva i Gånghester. Nej, det var i bibeltexten vi vandrade vilse. Var utspelar sig egentligen detta? Faktum är att detta var en väldigt relevant fråga här. För Jesus som just blivit anklagad för att ta lätt på de skriftlärdes renhetsregler gör nu, helt medvetet något än mer provokativt. Han lämnar judiskt territorium och går in på hedningarnas område. Kanske för att visa dessa ledare att han inte alls ser på det här med vem som egentligen är ren och andlig så som de gör. Fast om det är det han vill visa, varför gör han då så här? Han tycks först tala till den kvinna han nu möter, en mamma i nöd, på ett nedsättande sätt. Är detta verkligen den Jesus jag sjöng om i söndagsskolan; han som sa att det inte spelade någon roll om man var röd, vit, gul eller svart? Följ med nu. Följ med in i det konstigaste bönemöte jag besökt. (!) För nu kommer en kananeisk kvinna till Jesus. Om du har läst bibeln så vet du att detta är ett laddat möte. Kananeerna och judarna var ärkefiender, och vi skulle kunna tala länge om deras krångliga relation. Men hon var inte bara kanané. Hon var mamma också. Mamma till en plågad dotter. Och vad gör föräldrar som har barn som har problem? Jo, de ber. Så det är alltså vad hon gör nu. Hon ber för sitt barn.

På vandring genom MATTEUS EVANGELIUM

Hennes bön är fantastisk. Hon tilltalar Jesus med en messiansk titel: - Herre, Davids son, förbarma dig över mig! Hur visste hon detta, denna hedning på andra sidan sjön? Hur kände hon till det där om David, och Guds löfte till honom om en Frälsare? Hon erkänner ju faktiskt Jesus som judarnas Messias.

Vad gör Jesus då? Det står så här: "Han gav henne inget svar." Om det finns någon situation där jag tycker att Gud borde ge ett snabbt svar så är det nog när en orolig mamma ber för sitt barn. Men Jesus var tyst. Och jag läser: Då gick hans lärjungar fram och bad honom: "Säg åt henne att ge sig i väg." Det är ett underligt bönemöte detta. Här är en kvinna. Hon ber för sitt barn. Men Jesus är tyst, och kyrkan ber att de ska bli av med henne. Fast det är inte slut än. Nu blir det ännu svårare. Jesus svarar: "Jag har inte blivit sänd till andra än de förlorade fåren av Israels folk." Hur hade du reagerat? Först sa Jesus ingenting. Och nu när svarar så svarar han nej. Eller... gör han det? Vi läser lite till: Men hon kom och föll ner för honom och sade: "Herre, hjälp mig." Han svarade: "Det är inte rätt att ta brödet från barnen och kasta det åt hundarna." – "Nej, herre", sade hon, "men hundarna äter ju smulorna som faller från deras herrars bord."

Jesus talar om kvinnan som en hund. Även om det står "liten hund. Det finns två ord för hund i det grekiska språket, Ett betecknar hopen av byrackor som driver omkring som vildhundar. Det andra, d.v.s. "liten hund", står för det älskade husdjuret. Många menar att detta mildrar Jesu ord. Fast ändå, särskilt smickrande är det väl inte. Å andra sidan kanske man också ska påminna sig om att Jesus nyss liknade sitt eget folk med vilsna får, vilket inte heller är särskilt smickrande

Jag har en bibelkommentar där hemma som är skriven av en messiansk jude, d.v.s. en Jesustroende jude. Jag ville veta vad han sa om den här berättelsen. Skulle han skriva: - Där ser ni. Det är oss judar Gud älskar. Men det gjorde han inte. Han talade istället om Guds kärlek till alla människor. Faktum är att han föreslog ett leende hos Jesus. Han menade att detta kunde vara ett exempel på den varma humor som finns i hans kultur. Han föreslår att Jesus egentligen svarar på hennes ord om att han är "Davids son", och att han då i själva verket säger ungefär: - Om jag, som du säger, är Davids son, herden som blev Israels kung, blev jag ju sänd till Israel och inte till er. Så... jag är förvånad över att du känner igen mig. 😊

Jag tror att Jesus gör det han gör av två orsaker. Först: Jesus är inte ute efter att förnedra kvinnan eller att leka med hennes känslor. Denna lektion i börens skola handlar inte om att beröva henne tron utan om att låta den växa.

Ibland när du ber är Gud tyst. Men Guds tystnad är inte ointresse. Guds tystnad är en inbjudan till dig att dröja kvar inför honom, och att träda närmre. Så Jesus prövar henne. Han antyder den gamla fiendskapen mellan hans och hennes folk, och hur de judiska ledarna han nyss mött ser på henne som en hund. Men snart ska vi se att det inte alls är så han ser på henne, för orden om att han kommit till judarna handlar om att Jesus kom till dem först, för att uppfylla Guds löften till det folket. Men snart ska Jesus dö för oss alla. "Jesus för världen, givit sitt liv." Och när det skett ska han säga till sina lärjungar: - Gå nu ut i hela världen och gör alla folk till mina lärjungar.

Kvinnan ber uthålligt. Stämmer min messianske väns idéer om den leende Jesus så ler kanske också hon när hon svarar att om hon bara är en liten hundvalp i någons hem så kan hon väl då få smulorna från barnens bord. Och här kommer jag till det andra som jag tror är skälet till att Jesus gör det han gör, på det här sättet. Jag tror att han låter detta ske, som ett budskap till de judiska ledare som förkastar honom. Jag tror att denna berättelse är ett budskap till dem; till dem som menar att de är barn i huset och hedningarna hundar. De som borde förstått vem Jesus är förkastar honom, men denna kvinna från ett gammalt fiendefolk ber om smulorna från deras bord. Och här är poängen: Det börjar bli väldigt mycket smulor på golvet. Men när dessa ledare kastar livets bröd ifrån sig så kommer de hungriga att plocka upp och äta.

På vandring genom MATTEUS EVANGELIUM

Nu är lektionen slut. Nu svarar Jesus på hennes bön, och vad mer är, han ger henne sitt erkännande: "Kvinna, din tro är stark, det skall bli som du vill."

Och som en ytterligare förstärkning till detta beskriver Matteus nu något unikt, nämligen hur Jesus fortsätter att göra under, där i hedningarnas område, som att hennes tro och böner öppnat vägen för en första lokal väckelseväg i hednavärlden, Vers 30-31: *Jesus gick därifrån utmed Galileiska sjön och sedan upp på berget. Där satte han sig ner. Mycket folk kom till honom, och de hade med sig lama, blinda, lytta, stumma och många andra och lade ner dem framför honom. Han botade dem, och folket häpnade: stumma talade, lytta blev friska, lama gick och blinda såg. Och de prisade Israels Gud.*

Så avslutas detta kapitel så här, vers 32-38: *Jesus kallade till sig sina lärjungar och sade: "Det gör mig ont om folket. De har nu varit hos mig i tre dagar och har ingenting att äta. Jag vill inte låta dem gå härifrån hungriga, för då orkar de kanske inte ta sig hem." Lärjungarna svarade: "Varifrån skall vi få så mycket bröd här i ödemarken att alla dessa människor kan äta sig mätta?" Jesus frågade: "Hur många bröd har ni?" – "Sju stycken, och så några fiskar", svarade de. Då sade han till folket att slå sig ner på marken. Han tog de sju bröden och fiskarna, tackade Gud, bröt dem och gav dem åt lärjungarna, och lärjungarna gav dem åt folket. Alla åt och blev mätta, och man samlade ihop de överblivna bitarna, sju fulla korgar. De som hade ätit var fyra tusen män, förutom kvinnor och barn. Och efter att ha skickat hem folket steg han i båten och for till trakten av Magadan.*

Det här kände du igen, inte sant? Åtminstone om du var här när vi läste förra kapitlet, för där mättade Jesus 5000 män med fem bröd och två fiskar. Här mättar han 4000 med sju bröd och några fiskar. Berättelserna är så lika att bibelns kritiker menar att det är samma historia som man kommit ihåg på olika sätt. Fast då glömmar man en massa saker. Detta sker på olika platser vid olika årtider och bland olika människor. Framförallt är det två olika budskap i dessa händelser. På andra sidan sjön gjorde Jesus ett under bland judarna. Här gör han det bland hedningarna, eller möjligen i en blandad grupp av både judar och hedningar. Och då blir budskapet också ett annat, nämligen detta: Nyss har en kvinna bett om smulorna från barnens bord. Då visar Jesus att det visst inte ska bli tal om smulor. Nej, han gör samma under bland hennes folk som bland judarna, och dukar upp till samma fest bland hennes landsmän som han gjorde på andra sidan sjön. Är inte det uppmuntrande? Kvinnan ber om smulor, men får en fest, för strax därefter dukar Jesus upp ett bord för tusenden. Och när de smakar det där brödet så har det en märklig smak. Ibland säger vi att något har en eftersmak. Men det där brödet hade en försmak. Det hade en försmak av vad som skulle komma att ske efter Jesu död och uppståndelse, där evangeliet skulle gå ut till hela världen. Men inte bara det. Det brödet hade också en försmak av himlen, där alla folk ska samlas inför Gud. Och då passar det ju tillslut så bra att gå till nattvard, för här och nu är också vi bjudna till bordet där brödet som smakar himmelskt räcks till oss. För Jesus sa när han instiftade nattvarden att nästa gång han delar måltid med oss så blir det inför Gud i riket utan död och nöd, i liv och glädje i en upprättad värld. Amen.